

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos žemės ūkio
ministro 2011 m. gruodžio 27 d.

įsakymu Nr. 3D-941

(Lietuvos Respublikos žemės ūkio
ministro 2022 m. lapkričio 30 d.

įsakymo Nr. 3-738 redakcija)

PREKYBOS TINKLŲ PARDUOTUVĖSE PARDUODAMŲ ŽEMĖS ŪKIO IR MAISTO PRODUKTŲ KILMĖS TYRIMO METODIKA

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Prekybos tinklų parduotuvėse parduodamų žemės ūkio ir maisto produktų kilmės tyrimo metodika (toliau – metodika) nustato statistinio žemės ūkio ir maisto produktų kilmės tyrimo (toliau – tyrimas) atlikimo metodus, tiriamojo objekto elementų aprėpties, vertinamųjų parametrų, statistinių duomenų registravimo, tvarkymo ir apdorojimo, statistinių duomenų šaltinių, tyrimo periodiškumo, tyrimo vietos ir jų atrankos, statistinių duomenų administracinės patikros, statistinių rodiklių skaičiavimo, naudojamų kompiuterinių programų ir rezultatų naudotojams pateikimo tvarką.

2. Tyrimą reglamentuoja šie teisės aktai:

2.1 Lietuvos Respublikos žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros įstatymo 12 straipsnis;

2.2. Lietuvos žemės ūkio ir maisto produktų rinkos informacinės sistemos nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2004 m. balandžio 8 d. įsakymu Nr. 3D-156 „Dėl Lietuvos žemės ūkio ir maisto produktų rinkos informacinės sistemos nuostatų patvirtinimo“;

2.3. Lietuvos Respublikos ūkio subjektų, perkančių–parduodančių žalią pieną ir prekiaujančių pieno gaminiais, nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymo 4 straipsnis;

2.4. 2011 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1169/2011 dėl informacijos apie maistą teikimo vartotojams, kuriuo iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (EB) Nr. 1924/2006 ir (EB) Nr. 1925/2006 bei kuriuo panaikinami Komisijos direktyva 87/250/EEB, Tarybos direktyva 90/496/EEB, Komisijos direktyva 1999/10/EB, Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/13/EB, Komisijos direktyvos 2002/67/EB ir 2008/5/EB bei Komisijos reglamentas (EB) Nr. 608/2004 (OL 2011 L 304, p. 18), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2015 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 2015/2283 (OL 2015 L 327, p. 1), 9 ir 26 straipsniai, nustatantys bendrusius maisto produktų ženklinimo reikalavimus;

2.5. 2000 m. liepos 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1760/2000, nustatantis galvijų identifikavimo bei registravimo sistemą, reglamentuojantis jautienos bei jos produktų ženklumą ir panaikinantis Tarybos reglamentą (EB) Nr. 820/97 (OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 3 skyrius, 30 tomas, p. 248), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2016 m. kovo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 2016/429 (OL 2016 L 84, p. 1);

2.6. 2013 m. gruodžio 13 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) Nr. 1337/2013, kuriuo nustatomos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1169/2011 taikymo taisyklės, susijusios su šviežios, atšaldytos ir užšaldytos kiaulienos, avienos, ožkienos ir paukštienos kilmės šalies arba kilmės vietos nuorodomis (OL 2013 L 335, p. 19);

2.7. 2013 m. spalio 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 952/2013, kuriuo nustatomas Sąjungos muitinės kodeksas (OL 2013 L 269, p. 1), 60 straipsnis, apibrėžiantis kilmės įgijimą.

II SKYRIUS TYRIMO TIKSLAS

3. Tyrimo tikslas – du kartus per metus nustatyti reprezentatyviųjų žemės ūkio ir maisto produktų grupių kilmės pokyčius Lietuvos reprezentatyviosiose prekybos tinklų parduotuvėse ir apibendrintą statistinę informaciją pateikti naudotojams bei sukurti informacinę aplinką žemės ūkio ir maisto produktų rinkos dalyviams, valstybės valdymo ir savivaldos institucijoms ir kitiems informacijos naudotojams mažmeninės rinkos stebėsenos, analizės ir prognozės funkcijoms vykdyti.

III SKYRIUS TAIKOMI KLASIFIKATORIAI

4. Tyrime naudojamas Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) parengtas Individualaus vartojimo išlaidų pagal paskirtį COICOP klasifikatorius (toliau – COICOP), kurio galutinę versiją 1999 m. kovo mėn. patvirtino Jungtinių Tautų Statistikos komisija savo trisdešimtojoje sesijoje. Klasifikatorius paskelbtas Lietuvos statistikos departamento internet svetainėje osp.stat.gov.lt → Klasifikatoriai → centrinė klasifikatorių duomenų bazė (CKDB). Produktai skirstomi pagal Lietuvos ir kitų šalių kilmę.

IV SKYRIUS PAGRINDINĖS SĄVOKOS

5. Metodikoje vartojamos sąvokos ir sutrumpinimai:

5.1. **Duomenų tvarkytojas** – valstybės įmonė Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centras.

5.2. **Produkto kilmė** – kaip nurodyta reglamento (ES) Nr. 952/2013 60 straipsnyje.

5.3. **Reprezentatyviųjų žemės ūkio arba maisto produktų grupė** (toliau – reprezentatyviųjų produktų grupė) – prekybos tinklų parduotuvėse parduodamų žemės ūkio ir maisto produktų kilmės tyrimui atrinkti maisto produktai, kurie yra svarbūs Lietuvos gamintojams ir vartotojams.

5.4. **Reprezentatyvioji prekybos tinklo parduotuvė** – kainų statistiniam tyrimui atrinkta vieno iš pagrindinių prekybos tinklų Lietuvoje (UAB „Maxima LT“, UAB „Rimi Lietuva“, UAB „Palink“, UAB „Norfos mažmena“, UAB „Lidl Lietuva“) valdoma parduotuvė, kurioje vyksta savitarnos prekyba plataus asortimento maisto ir ne maisto produktais.

5.5. **Tyrėjas** – duomenų tvarkytojo darbuotojas, vykdamas žemės ūkio ir maisto produktų kilmės prekybos tinklų parduotuvėse tyrimą ir renkantis tyrimo duomenis apie žemės ūkio ir maisto produktų kilmę.

5.6. **ŽŪMPRIS valdytoja** – Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija.

V SKYRIUS

TIRIAMOSIOS VISUMOS ELEMENTŲ APRĖPTIS

6. Geografinė tyrimo taikymo aprėptis – 7 daugiausia gyventojų turinčios Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių, Panevėžio, Marijampolės ir Alytaus apskritys, atrinktos siekiant reprezentuoti visą šalį.

7. Tyrimo vienetų aprėptis – didžiųjų prekybos tinklų (UAB „Maxima LT“, UAB „Rimi Lietuva“, UAB „Palink“, UAB „Norfos mažmena“, UAB „Lidl Lietuva“) parduotuvės, atrinktos dėl jose esančio plataus reprezentatyviųjų produktų grupės asortimento.

8. Tiriamųjų reprezentatyviųjų produktų grupių aprėptis – žemės ūkio ir maisto produktų grupės, kurių produktus vartotojai įsigyja šalies teritorijoje tiesiogiai vartojimo poreikiams patenkinti. Reprezentatyviųjų produktų grupes atrinka duomenų tvarkytojas ir jų sąrašus patvirtina suderinęs su ŽŪMPRIS valdytoja.

9. Tiriamųjų produktų aprėptis reprezentatyviųjų produktų grupėje – žemės ūkio ir maisto produktų, kuriuos vartotojai įsigyja šalies teritorijoje tiesiogiai vartojimo poreikiams patenkinti, visuma nustatytoje produktų grupėje, prekybos tinklo parduotuvėje, nepriklausomai nuo produktų sudėties, pakuotės bei kitų charakteristikų.

10. Tiriama žemės ūkio produktų ar žaliavos, iš kurios produktas pagamintas, reprezentatyviosios grupės kilmė atskirose prekybos tinklų parduotuvėse.

11. Produkto ar žaliavos, iš kurios produktas pagamintas, kilmei nustatyti naudojama informacija, nurodyta parduotuvės lentynoje.

12. Surinktų statistinių duomenų pagrindu skaičiuojama žemės ūkio ir maisto produktų reprezentatyviosios grupės kilmės procentinė dalis atskirose prekybos tinklų parduotuvėse ir žemės ūkio ir maisto produktų reprezentatyviosios grupės kilmės procentinė dalis Lietuvoje.

13. Tyrimo periodiškumas – du kartai per metus.

14. Tyrimo objektas – produktų grupių kilmė prekybos tinklo parduotuvėje pagal COICOP kodus:

14.1. mėsa (0114);

14.2. pienas, pieno gaminiai, kiaušiniai (0112);

14.3. daržovės (0117).

VI SKYRIUS

TYRIMO METODAI

15. Tiriamųjų apskričių, reprezentatyviųjų produktų grupių, tiriamųjų prekybos tinklų parduotuvių ir reprezentatyviųjų produktų grupių imčiai formuoti taikomas tikslinės atrankos metodas.

16. Pagal produkto grupės aprašymą tyrėjai, prekybos tinklų parduotuvėse tiria nustatytos produktų grupės produktų visumos kilmę, nepriklausomai nuo produktų sudėties, pakuotės, išdėstymo bei kitų charakteristikų ir rengia prekybos tinklų parduotuvėse parduodamų žemės ūkio ir maisto produktų kilmės tyrimo ataskaitas pagal Žemės ūkio ir maisto produktų mažmeninių kainų bei ūkinių gyvūnų kainų tyrimo taisyklių (toliau – taisyklės) 2 priede pateiktą formą.

17. Reprezentatyviųjų prekybos tinklų parduotuvių atranką vykdo duomenų tvarkytojas ir yra atsakingas už jų stebėseną, analizę, o esant poreikiui – keitimą.

VII SKYRIUS

STATISTINIŲ DUOMENŲ RINKIMAS IR APDOROJIMAS

18. Statistinių duomenų surinkimą ir tvarkymą duomenų tvarkytojas organizuoja pagal duomenų tvarkytojo patvirtintą reprezentatyviųjų produktų grupių sąrašą (toliau – produktų grupių sąrašas), suderintą su ŽŪMPRIS valdytoju. Tyrimo duomenis tyrėjai registruoja prekybos tinklų

parduotuvėse parduodamų žemės ūkio ir maisto produktų kilmės tyrimo ataskaitoje (taisyklių 2 priedas).

19. Tyrimas atliekamas 2 kartus per metus: kovo ir spalio mėnesiais, Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių, Panevėžio, Marijampolės ir Alytaus apskrityse esančiose prekybos tinklų parduotuvėse.

20. Registruodami statistinius duomenis apie žemės ūkio ir maisto produktų kilmę prekybos tinklų parduotuvėse, tyrėjai turi vadovautis duomenų tvarkytojo patvirtintu reprezentatyviųjų produktų grupių sąrašu.

21. Tyrimui atlikti reikia turėti prekybos tinklo vadovybės išduotą leidimą. Prašymus dėl leidimų išdavimo rengia duomenų tvarkytojas ir kiekvienais metais iki gruodžio 15 d. teikia prekybos tinklo, kuriame numatoma atlikti tyrimą, vadovybei.

VIII SKYRIUS

STATISTINIŲ DUOMENŲ KOKYBĖS KONTROLĖ

22. Tyrimo ir statistinių duomenų registravimo proceso kokybei užtikrinti turi būti naudojamos šios priemonės:

22.1. pritaikytos statistinių duomenų registravimo elektroninės arba popierinės formos;

22.2. tyrėjų komanda užduočiai atlikti skiriama rotacijos principu – kiekvieną kartą ji vyksta į kitą apskritį.

23. Tyrėjai statistinius duomenis, pagal taisyklių 2 priede nustatytą formą, registruoja duomenis įvesdami į ŽŪMPRIS duomenų bazę, naudodami interaktyvią duomenų įvesties sistemą (IDIS).

24. Statistinių duomenų įvedimas kontroliuojamas naudojant programą, kuri juos įvedant atlieka klaidų paiešką. Tikrinami reikšmių loginiai ryšiai, aritmetinės klaidos, statistiniai duomenys lyginami su ankstesnio laikotarpio statistiniais duomenimis.

IX SKYRIUS

STATISTINIŲ RODIKLIŲ SKAIČIAVIMO FORMULĖS IR JŲ PAAIŠKINIMAI

25. Remiantis ŽŪMPRIS duomenų bazėje saugomais tyrimo duomenimis, žemės ūkio ir maisto produktų reprezentatyviosios grupės kilmės procentinė dalis atskirose prekybos tinkluose ($C_{i,PT}^{(i)}$) apskaičiuojama pagal formulę:

$$C_{t,PT}^{(i)} = \frac{\sum_{A=1}^m K_{t,A}^{(i)}}{\sum_{A=1}^n N_{t,A}^{(i)}} * 100;$$

$C_{t,PT}^{(i)}$ – žemės ūkio ir maisto produktų reprezentatyviosios grupės kilmės procentinė dalis atitinkamo prekybos tinklo (PT) parduotuvėse;

$K_{t,A}^{(i)}$ – i -os reprezentatyviosios produktų grupės produktų visuma t -osiose atitinkamo prekybos tinklo (PT) parduotuvėse tyrimo metu, pagal taisyklį 2 priede nustatytus produkto kilmės požymius;

$N_{t,A}^{(i)}$ – i -os reprezentatyviosios produktų grupės tiriamoji produktų visuma t -osiose atitinkamo prekybos tinklo (PT) parduotuvėje, tyrimo metu;

A – reprezentatyviosios produktų grupės produktas;

t – atitinkamo prekybos tinklo (PT) parduotuvės, kuriose atliekamas tyrimas;

n – reprezentatyviosios produktų grupės produktų visuma t -ose prekybos tinklo (PT) parduotuvėse tyrimo metu;

m – t -ose atitinkamo prekybos tinklo (PT) parduotuvėse nustatytas produktų skaičius, pagal taisyklį 2 priede nustatytus produkto kilmės požymius.

26. Remiantis ŽŪMPRIS duomenų bazėje saugomais tyrimo duomenimis, žemės ūkio ir maisto produktų reprezentatyviosios grupės kilmės procentinė dalis Lietuvoje ($C_{PT,LT}^{(i)}$) apskaičiuojama pagal formulę:

$$C_{PT,LT}^{(i)} = \frac{\sum_{PT=1}^m K_{PT}^{(i)}}{\sum_{PT=1}^n N_{PT}^{(i)}} * 100;$$

$C_{PT,LT}^{(i)}$ – žemės ūkio ir maisto produktų reprezentatyviosios grupės kilmės procentinė dalis Lietuvoje;

$K_{PT}^{(i)}$ – i -os reprezentatyviosios produktų grupės produktų visuma PT -ojo prekybos tinklo parduotuvėse tyrimo metu, pagal taisyklį 2 priede nustatytus produkto kilmės požymius;

$N_{PT}^{(i)}$ – i -os reprezentatyviosios grupės produktų etikečių visuma PT -ojo prekybos tinklo parduotuvėse tyrimo metu;

PT – prekybos tinklas;

n – reprezentatyviosios produktų grupės produkto etikečių visuma PT -ojo prekybos tinklo parduotuvėse tyrimo metu;

m – PT -ojo prekybos tinklo parduotuvėse nustatytas reprezentatyviųjų produktų skaičius, pagal taisyklį 2 priede nustatytus produkto kilmės požymius.

X SKYRIUS

NAUDOJAMOS KOMPIUTERINĖS PROGRAMOS

27. Tyrimo statistinių duomenų bazė, statistinių duomenų įvedimo ir kontrolės programa sukurta naudojant ORACLE.

XI SKYRIUS

NAUDOTOJAMS PATEIKIAMĖ REZULTATAI

28. Suvestinė statistinė lyginamoji informacija apie produktų kilmę Lietuvos prekybos tinklų parduotuvėse už praėjusį laikotarpį teikiama naudotojams:

28.1. du kartus per metus – iki kovo 31 d. ir iki spalio 31 d.

28.1.1. skelbiama interneto svetainėje www.vic.lt ir www.produktukainos.lt;

28.1.2. perduodama ŽŪMPRIS valdytojais;

28.2. pagal duomenų tvarkytojo nustatytą ir patvirtintą grafiką rengiamos suvestinės ataskaitos ir skelbiamos oficialiajame dvisavaitiniame informaciniame statistiniame leidinyje „Agro RINKA“ bei pusmetiniame leidinyje „Lietuvos žemės ūkis: faktai ir skaičiai“.

XII SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

29. Kiekvienų metų pabaigoje metodika ir produktų grupių sąrašas peržiūrimi duomenų tvarkytojo atsižvelgiant į metų tyrimo statistinius duomenis ir, jei būtina, siūlomi pakeitimai.

30. Duomenų tvarkytojas privalo užtikrinti statistinių duomenų konfidencialumą, tvarkyti jų apskaitą ir statistinius duomenis saugoti, kaip nurodyta tyrimą reglamentuojančiuose teisės aktuose.
